

“Allah’ın Düşmanının Kızı!”: Bir Metin Tenkidi Örneği

Yavuz Köktaş*

A. Giriş

İslam’da kadın meselesi çağımızın en önemli tartışma konularından birisidir. Bununla alakalı olarak çeşitli tavır alışlar vardır. Kimi bu konulara bakıp surda bir gedik açmaya çalışırken kimileri de mahcubiyet içerisinde onları reddetmeye meylediyor, kimileri de pek mutaassıp bir şekilde zahirle yetiniyor. Kadımlarla ilgili kimisi mevzu kimisi zayıf kimisi de sahih pek çok hadis vardır. Hepsini alt alta dizdiğiniz zaman -ki dizimler var- ilk bakışta sizi şaşırtan, biraz da moralinizi bozan bir manzarayla karşılaşabilirsiniz.¹

* Prof. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı, yavuzkotas@hotmail.com.

1 Mesela şu hadislere bakınız: “Benden sonra size kadınlardan daha zararlı bir fitne bırakmadım”. (Buhari, Nikâh, 18; Müslim, Zikr, 97) “Şüphesiz kadın şeytan suretinde gelir, şeytan suretinde gider, biriniz bir kadın gördüğünde hemen hanımının yanına gelsin”. (Müslim, Nikâh, 9; Ebu davud, Nikâh, 43) “Bir erkek yabancı bir kadınla baş başa kalmamasın, aksi halde üçüncüleri şeytandır”. (İbn Hanbel, *Müsned*, I, 18, 26; III, 446) “Bir kimse önüne bir sütre koymaksızın namaz kılsa siyah köpek, kadın ve eşek o kişinin namazını bozar”. (Müslim, Salat, 265; Tirmizî, Salat, 136) “Atta, kadında ve evde uğursuzluk vardır”. (Müslim, Selam, 34; Ebu avud, Tıbb, 24) “Kadın eğe kemiğinden yaratılmıştır. Onu doğrultmaya kalkarsan kırarsın..”. (Buhari, Enbiya, 2; Müslim, Rada, 65) “Bir kişinin diğer bir kişiye secde etmesini emrecek olsaydım, kadının kocasına secde etmesini emrederdir”. (Tirmizî, rada, 10) “Havva olmasaydı, kadın cinsi kocasına ihanet etmezdi”. (Müslim, Rada, 63 “Bana cehennem gösterildi, çoğunu kadınlar oluşturuyordu...”. (Buhari, Zekât, 44; Müslim, İman, 132) “Kişiyi hanımını niçin dövdüğü sorulmaz”. (Ebu Davud, Nikâh, 42) Bunlarla ilgili olarak yaptığımız bir çalışmada yeterince bilgi verilmiş ve yorum yapılmıştır. (Bkz. “Hadis Temelli Kalıp Yargılarda Kadın Adlı Kitabın Eleştirisi”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, (2001) I, 4.

Çağımızın değer yargılarının etkisinde kalan bizlerin bunlar karşısında tavrı ne olmalı? İlk olarak “bunlar doğru olabilir mi? Hz. Peygamber bunları söylemiş olabilir mi!” diye düşünürüz. Eğer bunları araştırmak gibi, “acaba âlimlerimiz bunlar hakkında ne demişler?” ya da “biz bunları nasıl anlayabiliriz?” gibi bir derdimiz varsa kafa yorarız, yorumlamaya çalışırız. Şayet çağın değer yargıları ağır basıyorsa, hiç yoruma gerek kalmaksızın kararımızı veririz: Bunların hepsi uydurmadır. İşte size bir örnek: “Kişiyi hanımını niçin dövdüğü sorulmaz” hadisini duyduğunuzda “sokakta karısını döven adama ‘niye’ diye sormayacak mıyım?” der, işin içinden sıyrılır, hükmünüzü verirsiniz. Ama biraz yakından bakarsak, araştırırsak, ne olabileceğine dair ihtimalleri düşünürsek, yorum yaparız, anlarız. Belki bazılarını yorumlarken zorlanırız, ama bu hemen reddetmekten daha ilmî bir tavidir.

Burada ise tam aksine kadınlarla ilgili bir hadisin metin tenkidini yapmak niyetindeyim. “Bu kadar ilginç hadisler karşısında yorumlayıcı bir tavrı benimsemişken acaba ne tür bir hadisin tenkidi yapılacak!” diye merak edilebilir. Bir kere inceleyeceğim hadisi bir bütün olarak tenkit etmeyeceğim. Zira olayın bir aslı var, tarihen sabit bir hâdise. Fakat anlamakta zorlandığım bir hususu içeriyor ve ben de o noktayı tenkit edeceğim. Onun içindir ki, bu hadise hemen uydurma damgası vurmaya gerek yoktur. Hadise geçmeden önce beni buna iten sebebi zikretmek isterim.

B. Metin tenkidinin serüveni

İlahiyat fakültemizde 2. sınıfta bir kız öğrencimiz bir gün elinde *Sirâcu'l-muttekin İzahı Sirâcu'l-muhtedin* adlı bir kitapla geldi. “Hocam” dedi, “bu kitapta bir hadis var, onunla ilgili bazı hususlar aklıma takıldı, sizinle paylaşabilir miyim?”. “Elbette” dedim, ve şu hadise işaret etti:

“el-Misver b. Mahreme dedi ki: Hz. Ali bir ara Ebu Cehil’in kızı ile evlenmek istedi. Hz. Ali’nin bu arzusunu Hz. Fatıma işitti ve sonra Resulullah’a gitti ve: ‘Kavmin senin kızların için öfkelenmez olduğunu söylüyorlar. Bak işte Ali Ebu Cehil’in kızıyla nikâhlanacak!’ dedi. Bunun üzerine Resulullah kalktı (bir hutbe yaptı). (Misver dedi ki:) Ben Resulullah’ı bu hutbesinde şahadet getirerek şöyle derken işittim:

‘Bundan sonra derim ki: Şüphesiz ben (kızım Zeyneb’i) Ebu’l-As b. Rabia ile nikâhlanıştım. O bana söz verdi ve bana verdiği sözde doğru çıktı. Şüphesiz Fatıma benden bir parçadır. Muhakkak ki birinin onu üzmesini hoş karşılamam. Vallahi Allah Resulu’nun kızı *Allah düşmanının kızı* ile bir erkeğin yanında bir araya gelemez’.

(Ravi dedi ki:) Bunun üzerine Hz. Ali Ebu Cehil’in kızıyla evlenmekten vazgeçti”. (II, 199)

“Ne var bunda?” dedim. Öğrencim “aklıma takılan bir şey var” dedi. “Peygamberimiz Müslüman bir kadın için ‘Allah’ın düşmanının kızı’ ifadesini kullanır mı? Bu, onu damgalamak anlamına gelmez mi? Bu, nasıl olur, bunu nasıl anlamak lazım?”

Durakladım bir an. Olabilir mi böyle bir şey? Evet, kadın şayet müslümansa Peygamberimiz bu ifadeyi niçin kullandı? Onu bu ifadeyi kullanmaya iten sebep neydi? Her ne sebep olursa olsun, Müslüman bir kadını böyle deşifre etmek Peygamberimizin siretine uygun muydu? Peygamberimiz Ebu Süfyan’ın kızıyla evlenmemiş miydi? Gayr-i müslimlerin Müslüman olan kızıyla evlenilebileceği maruf bir uygulama değil miydi? Hatta ehl-i kitap bir bayanla evlenmek caiz değil miydi? O kızı ‘Allah’ın düşmanının kızı’ demek, değil Hz. Ali’nin, bir başkasının bile onunla evlenmeye yanaşmayacağı anlamına gelmez miydi? Bu durumda Müslüman olan bu kızın suçu neydi? Hz. Peygamber Hz. Ali’nin evliliğine niçin engel oldu? Bu uygulama her kadın için geçerli miydi? Bir anda akla gelen çok sayıda soru.

İlk aklıma gelen şu oldu: Bu kadın gerçekten Müslüman mıydı? Bu evlilik isteği ne zaman vuku bulmuştu? Belki de “müşrik kadınlarla evlenilemeyeceğine” dair âyetten (Bakara, 221) önce böyle bir durum söz konusu olmuştu. Ama araştırdığımızda gördük ki; olay Mekke’nin fethinden sonra vuku bulmuştu. Dolayısıyla ilgili âyetin nüzulünden çok sonraları olay gerçekleşti. Kadın da Müslüman olmuştu. O zaman sorular tekrar gündeme geldi. Neden Peygamberimiz böyle bir kadımla evliliği engelledi ve neden ona ‘Allah’ın düşmanının kızı’ dedi? Şârihlerimiz bu konuları nasıl açıklamışlardı? Muhakkak onlara bakılmalıydı. Zira onların izahlarında sadra şifa açıklamalar olabilirdi.

O anda aklıma bir örnek geldi: “Şöyle düşünelim” dedim. “Bir ülkenin cumhurbaşkanının damadı terörist başının kızıyla evlenmek istiyor; terörist başının kızı da Müslüman. Bu şartlarda kızı Müslüman da olsa mümkün mü böyle birinin kızıyla evlenmek... Olacak şey değil!”. Demek ki, o insanın devlete karşı olan konumu onunla ilişkileri de belirliyor. Ebu Cehil’in durumu da ortada. Buraya kadar olay anlaşılır gibi oluyor. Ancak “yine de” dedim, “Müslüman olan o kızı ‘Teröristbaşının kızı’ veya ‘Allah’ın düşmanının kızı’ olarak ilan etmeye gerek var mıydı?”. Münasip bir şekilde, aile içerisinde bu evliliğe engel olunabilirse bu anlaşılabilir bir durumdu. Fakat böyle bir ilan varsa işte burayı nasıl anlamak gerekir?

Bir başka açıdan olaya bakarsak, mesela Vahşi’yi düşünelim. Vahşi Müslüman oldu ama Peygamberimiz gözüne fazla gözükmemesini istedi. Çünkü çok sevdiği amcası yiğit Hamza’yı şehit etmişti. Peygamberimiz bir insandı nihayetinde. Hamza’nın hatıraları ve o vahşice öldürülmesi kolay kolay unutulacak cinsten değildi. Bununla birlikte Peygamberimizin Vahşi’ye “Hamza’nın katili!” diye hitap ettiğini

düşünelim. “Ey Hamza’nın katili, gözüme gözükme!”. “Gözüme fazla gözükme” isteği doğal olabilirdi belki ama “Hamza’nın katili” hitabı doğal olabilir miydi? İşte buna benzer olarak Ebu Cehil’in kızının Peygamberimizin hane-i saadetlerine girmesine izin verilemezdi belki ama onun için “Allah’ın düşmanının kızı” denilebilir miydi?

Aklımıza bir ihtimal daha geldi: Olayı anlatan tüm rivayetlerde ‘Allah’ın düşmanının kızı’ ifadesi var mıydı? Veya bu ifadelerin bulunduğu tarikler zayıf olabilir miydi? Varsa ve tarikler sahihse iş daha da zorlaşıyordu. Evet, bu konu araştırılmalıydı, hem de tüm boyutlarıyla.

C. Rivayetler

Konuyla ilgili rivayetleri araştırdığımızda üç kanaldan geldiklerini görüyoruz. Misver b. Mahreme, Abdullah b. Zübeyr ve Süveyd b. Ğafele. Misver’in rivayetleri oldukça yaygın. Misver’in rivayetleri çeşitli kanallardan, farklı lafızlarla naklediliyor. Şimdi bunları görelim.

1. İbn Şihab ez-Zührî kanalıyla gelen rivayet. Onun nakline göre Ali b. Hüseyin şöyle anlatıyor: “Yezid b. Muâviye’nin yanından yani Hüseyin b. Ali’nin şehîd edildiği yerden Medine’ye geldiğimiz vakit Misver b. Mahreme ile karşılaştık. Bana ‘emrecek bir hacetin var mı?’ dedi. Ben de ona ‘Hayır’ diye cevap verdim. O ise ‘Bana Resulullah’ın kılıcını verir misin? Çünkü ben bu kavmin onu almak için sana galebe çalacaklarından korkarım. Eğer onu bana verirsen (onu almak isteyen kimse) beni çığnemedikçe ona erişemez. Ali b. Ebî Tâlib Fatıma’nın üstüne evlenmek maksadıyla Ebu Cehl’in kızına dünürlük yapmıştı. Bunun üzerine Resûlullah’ı bu konuda işte şu minberi üzerinde halka hitap ederken işittim. Bense o gün buluşa ermiş denecek bir kıvamda idim. (O günkü konuşmasında Resûl-i Ekrem) ‘Gerçekten Fatıma bendendir ve ben onu (kıskançlık yüzünden) dini hususunda fitneye düşmesinden korkuyorum’ buyurdu’. Misver sözlerine devam ederek dedi ki: ‘Sonra Resûl-i Ekrem Abdüşşems oğullarından bir damadından bahsederek onun damatlığını övdü ve çok güzel sena edip ‘Benimle konuştu, bana doğruyu söyledi, bana va’d ettiği sözünü yerine getirdi. Ben ne helâli haram kılarım, ne de haramı helâl. Fakat Allah’a yemin olsun ki Resûlullah’ın kızıyla Allah’ın düşmanının kızı ebediyyen bir yerde bir araya gelemez’ buyurdu”. (Buharî, Humus, 5; Müslim, Fezâilu’s-sahâbe, 95-96; Ebu Davud, Nikâh, 12; İbn Mace, Nikâh, 56; İbn Hanbel, (IV, 326)

Bu rivayette Hz. Ali’nin Ebu Cehil’in kızını istemesi, gelişen olaylar neticesinde Hz. Peygamber’in bir hutbeyle çeşitli sebepler zikrederek bu evliliğe mani olmak istemesi ve bunu “Allah’ın düşmanının kızı” ifadesiyle tamamlaması geçmektedir.

İbn Hacer, mezkûr kılıç olayıyla ilgili bir ayrıntıya dikkat çeker. O, Misver’in

Sıffin Savaşında Hz. Muâviye safında bulunduğunu nazar-ı itibara alarak onun Hz. Ali b. Huseyn'e söylediği bu sözleri elindeki kılıcı almak maksadıyla hile için söylemiş olabileceğinin ihtimali üzerinde durur. Aslında Misver'in Hz. Ali'nin Ebû Cehl'in kızına dünürlüğünü hatırlatmasının bir nevi Hz. Ali'ye hakaret mânâsı da taşıdığını kaydeden İbn Hacer, Hz. Fâtıma'nın öz evlâdı Hz. Hüsey'nin şehid edilmesine ilgisiz kalan Misver'in Hz. Fâtıma'nın torunu Hz. Ali b. Hüsey'nin elindeki kılıcı korumak için canını feda edeceğinden bahsetmesini pek mübalağalı bulur, bununla beraber Misver'in Hz. Hüsey'n'den çok uzaklarda Hicaz bölgesinde bulunuşunun bu ilgisizliğe sebep olabileceği ihtimaline de yer verir. (*Fethu'l-barî*, X, 410)

İbn Seyyidi'n-nas ise Misver'in yaşıyla ilgili bir noktaya dikkat çekiyor. Ebu Davud ve başkalarının naklettiği rivayette Misver *انا يومئذ محتلم* ifadesini kullanıyor. İbn Seyyidi'n-nas'a göre bu hatadır. Doğrusu İsmailî'nin *كالمحتلم* lafzıyla naklettiği rivayettir. Misver Hz. Peygamber hayattayken buluğa ermemiştir. Çünkü o İbnu'z-Zübeyr'den sonra doğmuştur. Misver Hz. Peygamber vefat ettiğinde sekiz yaşındaydı. Seharenfurî, bu görüşün tenkide açık olduğunu belirtir. Doğru olan İbnu'z-Zübeyr'in hicretin ilk senesinde doğmuş olmasıdır. Bu durumda Misver'in yaşı Hz. Peygamber'in vefatı esnasında dokuz olur. Bu sıralarda buluğa ermesi mümkündür. Bir başka ihtimal de *محتلم* sözünün mübalağaya hamledilmesidir. Bu durumda aslında maksat teşbihidir. *محتلم* demiş, ancak *كالمحتلم* lafzında olduğu gibi teşbihi kastetmiştir. Yani Misver hıfz ve kavrama noktasında buluğa ermiş gibidir. (Seharenfurî, *Bezlu'l-mechûd fi halli Ebi Davud*, X, 58) Bu noktanın da dikkat çektiği anlaşılıyor. Olay esnasında 6-7 yaşlarında olan Misver'in iyi hıfzettiği bu şeklide ortaya konulmuş oluyor. Ancak lafız farklılıkları dikkate alındığında olayı tam zabtedip etmediği tartışmalı hale geliyor. Değerlendirme bölümünde bu noktaya kısaca temas edilecektir.

2. İbn Ebi Müleyke kanalıyla gelen rivayet: Onun nakline göre Misver b. Mahreme Resulullah'ı minber üzerinde şöyle buyururken işittiğini söylemiştir: “Hişam b. Muğire oğulları kızlarını Ali b. Ebi Tâlib'e nikahlamak için benden izin istediler. Ben izin vermiyorum. Tekrar ediyorum, İzin vermiyorum. Tekrar ediyorum, izin vermiyorum. Ancak Ebû Tâlib'in oğlu (Ali) benim kızımı boşayıp onların kızıyla evlenmek isterse o başka. Çünkü kızım benden bir parçadır. Onu rahatsız eden şey beni rahatsız eder ve onu üzen şey beni de üzer”. (Buharî, Nikâh, 110; Fezâilu ashabi'n-Nebi, 29; Müslim, Fezâilu's-sahâbe, 93-94; Ebu Davud, Nikâh, 12; Tirmizî, Menâkıb, 60; İbn Mace, Nikâh, 56; Nesai, *Fezailu Ali*, hd. no. 133)

İbn Ebi Müleyke'nin burada zikredilen rivayetlerinin bazısında sadece “Fatıma benden bir parçadır, onu öfkeliendiren şey beni de öfkeliendirir” ifadesinin geçtiğini belirtelim.

Hulasa, bu rivayette Hişam b. Muğire oğullarının kızlarını Hz. Ali'ye nikahlamak

istemeleri, bunu haber alan Hz. Peygamber'in kararlı bir şekilde buna karşı çıktığı geçmektedir. "Allah'ın düşmanının kızı" ifadesi ise bu rivayette yoktur.

Abdullah b. Zübeyr rivayetine gelince bunun da İbn Ebi Müleyke kanalıyla nakledildiğini görüyoruz. Burada sadece mezkûr durumun Hz. Peygamber'e ulaştığı, bunun üzerine "Fatıma benden bir parçadır, ona eziyet veren bana eziyet vermiştir" buyurduğu geçmektedir. (Bkz. Tirmizî, Menâkıb, 60; İbn Hanbel, IV, 5)) Görüldüğü gibi bu rivayette de "Allah'ın düşmanının kızı" ifadesi yer almıyor. Tirmizî burada bir ayrıntıya dikkat çekiyor. Pek çok kişi İbn Ebi Müleyke'nin Misver'den naklini rivayet etmiştir. Bununla birlikte İbn Ebi Müleyke Abdullah b. Zübeyr'den de bu rivayeti nakletmiştir. Tirmizî'ye göre İbn Ebi Müleyke'nin her ikisinden nakli mümkündür. Ayrıca bu rivayette de "Allah'ın düşmanının kızı" ifadesinin geçmediğini belirtelim. Ancak İbn Hacer Tirmizî'nin de görüşünü göz önünde bulundurarak şu izahı yapar: "Darekutni ve başkaları İbn Ebi Müleyke'nin Misver'den rivayetini tercih etmiştir. Evet, bu rivayet şüphesiz daha sabittir. Zira Misver bu rivayeti uzun bir şekilde nakletmiştir. Abdullah b. Zübeyr'in uzun rivayetin sadece bir kısmını işitmesi muhtemeldir. Belki de Abdullah bu rivayeti Misver'den duymuş, onu mürsel olarak nakletmiştir". (*Fethu'l-bari*, VII, 477)

Süveyd b. Ğafele rivayetine gelince Hâkim'in ondan naklettiği bir hadiste Hz. Ali'nin, kızın amcası el-Hâris b. Hişâm'a vararak yeğenine dünürlük yaptığı, hemen arkasından da istişare etmek üzere Resûl-i Ekrem'e geldiği ve aralarında şu konuşmanın geçtiği kaydedilmektedir. Resûl-i Ekrem: "Sen bana bu kızın hasebini ve nesebini mi sormak istiyorsun?". Hz. Ali: "Hayır, fakat sen bana izin verirsen evleneceğim". Resûl-i Ekrem: "Hayır, izin vermem, Fatıma benden bir parçadır. Onun bundan son derece üzüleceğini zannediyorum". Hz. Ali: "Senin hoş görmediğin bir şeye asla yanaşmam". (*Müstedrek*, III, 187, hd. no. 4813)

D. Yorumlar

Şerhlerimize baktığımızda bu hadislerde esas olarak Hz. Peygamber'in Hz. Ali'nin evlenmesine engel olmasının problem olarak ele alındığı görülüyor. Gerçekten de birden fazla hanımla evlenmek meşru olduğuna göre Hz. Ali'nin durumu nasıl anlaşılmalıydı? Hz. Peygamber'in kararlı, biraz da sert ifadeleri nasıl yorumlanmalıydı? Yorumlara baktığımızda genel olarak şunların ifade edildiğini görürüz:

Gerçekte Resulullah "Ben bir helali haram kılamam" buyurarak Ebu Cehil'in kızının Hz. Ali'ye helal olduğunu bildirmişti. Ancak kendi kızıyla onun bir nikâh altında toplanmasını iki gerekçeden dolayı yasaklamıştır: Bunlardan biri bu nikâhın Fatıma'ya eziyet vermesidir. Bu takdirde Resulullah da eziyet duyacak ve ona eziyet

veren Hz. Ali de helaka layık olacaktır. İşte Hz. Ali ile Fatıma'ya karşı beslediği sonsuz şefkatten dolayı bunu engellemiştir. İkinci sebep ise kıskançlık dolayısı ile Hz. Fatıma'nın fitneye düşürülmesinden duyduğu endişedir. Şu da bir ihtimal ki, Allah Peygamberinin kızı ile düşmanı olan Ebu Cehil'in kızının bir nikâh altında toplanmalarını haram kılmış, Resulullah burada onu haber vermiştir. Bu takdirde mesele nikâhı haram olan kadınlar kısmına girmiş olur. Diğer ihtimal de -her ne kadar hadîste açık değilse de- bir başka damadından örnek vererek Hz. Ali'ye bir hatırlatmada bulunmasıdır. Buna göre Hz. Fatıma şart koşmuş, Hz. Ali de Hz. Fatıma'dan başkasiyla evlenmeyeceğine söz vermiş, ancak bu sözünü unutmuştur. (Bkz. Nevevî, *el-Minhâc*, Beyrut, 1996, XVI, 222; İbn Hacer, *Fethu'l-barî*, Beyrut, 1996, VII, 453; Aynî, *Umdetu'l-karî*, Beyrut, 2001, XV, 47)

Şârihlerin olayı psiko-sosyolojik açıdan ele aldığı anlaşılıyor ve bu bir açıdan doğrudur da. Hz. Fatıma'nın bu evliliği istememesi, Hz. Peygamber'in kızını üzecek bir şeye engel olması çok doğal ve insanîdir. Bununla birlikte şârihlerin çoğu "Allah'ın düşmanının kızı" ifadesine bir yorum getirmemiştir. Demek ki onlara göre ortada bir problem yoktur. Bazıları ise bu olaya değinmiştir. İkisi klasik biri çağdaş üç şârih bu ifadeyi izah etmek durumunda kalıyor. Ebu'l-Abbas el-Kurtubî'ye göre Hz. Peygamber kıskançlık sebebiyle Fatıma'nın düşürüleceği fitneden ve ikinci hanım olacak bayanın eziyetinden korktuğu, endişe duyduğu için bu evliliği engellemiştir. Çünkü babaların düşmanlığı çocuklarını da etkiler, onlara da sirayet eder. Hadîste -aksi ortaya çıkıncaya kadar- habibullahın çocuğunun habib; aduvvullahın çocuğunun da düşman olduğuna delil vardır. (*el-Müfhim li-ma eşkele min telhisi kitabi Müslim*, VI, 353) Kadî İyad'a göre de hadîste düşmanın çocuğunun düşman olacağına ve birbirine düşman olanların çocuklarına babalarının hükmünün geçerli olduğuna delil vardır. Ebu Cehil'in kızından -müslüman olsa bile- Hz. Peygamber endişe duymuştur. Kadî İyad, mezheplerinin bu konuda ihtilaf edip üçe ayrıldığını belirtir:

- a. Babanın Allah düşmanı olmasından dolayı onun çocuğuna da -babası hayatta olsun veya olmasın fark etmez- düşmanlık hükmünün mutlak olarak uygulanması.
- b. Düşmanlık hükmünün bir düşmanlığı ortaya çıkmadıkça çocuk hakkında cari olmaması.
- c. Bu hükmün babanın ölümünden sonra değil, hayattayken geçerli olması. (*İkmâlu'l-mu'lim*, VII, 473)

Necati Yeni el ve Hüseyin Kayapınar tarafından hazırlanan *Sünen-i Ebi Davud Tercümesi ve Şerhi* adlı eserde yukarıdaki ifadelere benzer olarak sadece "babaların bazı hallerinin çocukları için utanç vesilesi olabileceği" dile getirilmiştir. (VIII, 122)

Bakıldığında bunları makul kabul etmek mümkün gözüküyor. Bu açıdan mezkûr tahliller oldukça önemlidir. Belki aile içinde kalan bir konu olsa, böyle bir tavrın çok da isabetli olduğu söylenebilir. Ancak kanaatime göre Hz. Peygamber'in Müslüman bir kadın için kamuya açık bir hutbe irad ederek "Allah'ın düşmanının kızı" söylemiyle bu evliliğe engel oluşunu bu açıklamalar ikna edici bir şekilde ortaya koymuyor. Yukarıda "b" maddesinde dile getirilen görüş dikkat çekici değil mi? Bir çocuk hakkında -onu kamuya mal edecek bir şekilde deşifre edeceksek şayet-düşmanlığı, kötülüğü, babasına benzerliği ortaya çıkmadıkça bu tür ifadeleri nasıl kullanabiliriz? Tarihen baktığımızda görünen o ki, Ebu Cehil'in kızı mazbut bir insan. Kehhale'nin İbn Hacer'den naklettiğine göre o, Hz. Peygamber'den hadis nakleden, kocasının da kendisinden hadis naklettiği râviye hanımlardan biri. (*Alamu'n-nisa*, Beyrut, ts. I, 210)

Tahavî ise Misver b. Mahreme'den nakledilen rivayetlerdeki bir farklılığa dikkat çekmektedir. O da Hz. Ali'nin mi Ebu Cehil'in kızını istediği yoksa Hişam b. Muğire oğullarının mı kızlarını Hz. Ali'ye nikâhlamak istediği meselesidir. Ona göre çoğu rivayet de gösteriyor ki, Hz. Ali'nin kızı istemesi muhtemeldir. Tabii bu başka bir sorunu gündeme getiriyor. Hz. Ali gibi biri nasıl olur da Ebu Cehil'in kızına talip olur? Onun cevabı şöyledir: "Hz. Ali Hz. Peygamber'in duyduğu endişe ve korkuyu (zamanında) anlayamıyor. Bunu anlayınca kızdan vazgeçiyor ve Resulullah'ın hassasiyetine yapıyor. Bu da onun için övünülecek bir şeydir". (Bkz. *Şerhu müşkili'l-âsâr*, XII, 511-516) Dolayısıyla Tahavî doğrudan Müslüman bir kadına "Allah'ın düşmanının kızı" diye hitap edilmesine değinmiyor. Ebu Cehil gibi birinin kızını istemenin müşkil olabileceğini seziyor, ancak belirttiğimiz kısım çokları gibi onun için de sorun teşkil etmiyor.

Bu olayın bugüne bakan yüzünün olduğunu başta söylemiştim. O da hadislerin tek kadınla evliliği ima etmesidir. Ancak şârihler bir kadından fazla evliliğin meşru olduğunu dikkate alarak bu durumu Hz. Peygamber'e has, yani onun hasaisinden kabul etmişlerdir. Diğer bir ifadeyle bunun Hz. Fatıma'ya hâs olması muhtemeldir. (İbn Hacer, *Fethu'l-barî*, X, 412)

İşte bu çerçevede Mevduđi'ye sorulan bir soru ve onun buna verdiği cevap işin mahiyetini aralar gibidir. Soru şöyledir: "İslam'da dörde kadar evlenmeye müsaade olduğu halde, Hz. Fâtıma'nın (r.a) sağlığında Hz. Ali ikinci bir evlilik yapmak istediğinde, neden Rasûlullah (a.s) tarafından engellenmiştir? Ebu Cehil'in kızının ehl-i beyte girme tehlikesi var idiyse aynı tehlike Hz. Ümmü Habibe bt. Ebi Süfyan'ın Peygamberimizin hane-i saadetlerine girmesi ile de söz konusu değil miydi?". Gerçekten can alıcı bir soru. Demek ki, bu rivayet insanların kafasında soru işaretleri bırakıyor. Mevduđi rivayetin kaynaklarını aktardıktan sonra şöyle der:

“Bu olayın ayrıntıları şu şekildedir: Mekke'nin fethinden sonra Ebu Cehilin ailesi müslüman olunca, Hz. Ali, Ebu Cehil'in kızını (kızın adı bazı rivayetlerde Cüveyriye, bazı rivayetlerde Avra ve bazı rivayetlerde ise Cemile olarak geçmektedir) nikahı altına almak istedi, ancak kızın ailesi Rasulullah'tan sorup izin almadıkça, onun (a.s) kızı üzerine kız veremeyeceklerini bildirdiler. Nitekim onlar bu meseleyi Hz. Peygamber'e açtılar. Hz. Ali de işaretten ve kinayeli olarak Yüce Peygamber'den izin istedi. Bazı rivayetlerden anlaşıldığına göre Hz. Fâtıma da bu meyandaki söylentileri işitmiş ve sevgili babasına giderek şöyle demişti: 'Kavmin senin kızlarınla ilgilenmediğini zannediyor. Ali şu an Ebu Cehil'in kızıyla evlenmek üzere'. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz bir hutbe irâd ettiler ve şöyle buyurdular: 'Hişam b. Muğire oğulları kızlarını Ali b. Ebî Talib'e nikahlamak için izin istedi. Ebu Talib'in oğlunun benim kızımı boşayıp onların kızını nikahlaması dışında ben buna müsaade etmiyorum, müsaade etmiyorum, müsaade etmiyorum. Kızım benden bir parçadır. Onun tahammül edemediğine ben de tahammül edemem. Onu inciten şey beni de incitir'. 'Ben helali haram, haramı da helal yapmam. Ancak Allah'a yemin olsun ki Allah'ın Elçisinin kızı ile Allah'ın düşmanının kızı kesinlikle bir evde toplanamaz'. Başka bir rivayette Peygamberimiz şöyle buyurdu: 'Fâtıma bendendir ve O'nun din meselesinde fitneye düşmesinden korkuyorum'.

Bu hadise üzerinde düşünen insanın aklına şöyle bir şüphe gelebilir: Rasûlullah (a.s) kendisi bizzat birçok evlilik yaptığı ve diğer insanlara da dörde kadar evlenme izni verdiği halde, kendi kızının üstüne bir 'kuma'nın dahi gelmesine tahammül edemedi. 'Kuma'nın gelmesiyle Peygamber'in kızının ve dolayısıyla Rasûl'ün uğrayacağı incinme aynen diğer kadınlar ve onların ana-babaları için de geçerli idi. O halde Yüce Peygamber kendisi söz konusu olunca tahammül edemiyor da diğerleri söz konusu olunca aynı şeyi nasıl caiz görüyor? Görünüşte bu oldukça katı bir itirazdır ve meseleyi basit boyutuyla gören kişi büyük şaşkınlık içerisinde düşebilir. Ancak, birazcık dikkatli düşünülürse mesele kavranabilecektir. Bir kadının kocası eve ikinci bir hanım getirdiğinde, ilk eşin bunu doğal olarak hoş karşılamadığı ve buna tahammül edemediği ve aynı şekilde anne, baba, kardeşler ve diğer yakınların bundan aşırı derecede incindikleri, rahatsız oldukları inkâr edilemez bir gerçektir. Şeriat birden fazla evliliğe, eve kuma gelmesinin evdeki ilk hanımı veya onun yakınlarını incitmediği varsayımıyla hareket ederek cevaz vermemiştir. Bilakis şeriat bu gerçeği bile bile, bundan daha önemli, diğer bazı toplumsal maslahatlar gerektirdiği için birden fazla evliliğe müsaade etmiştir. Şeriat, kumaların behemehal birlikte ve aynı kocanın nikahı altında dostça yaşamayacaklarını, onlar arasında çekişme ve didişmelerin mutlaka olacağını, aile hayatının bazı üzücü olaylardan hali kalmayacağını da bilmektedir. Ancak bu bireysel kusurlar, tek evliliğin kanun zoruyla uygulamaya konduğu bir toplumda ortaya çıkan büyük içtimai kusurlar yanında küçük kalır. Bu yüzden şeriat taaddüd-i zevcatı, yani çok evliliği helal görmüştür.

Şimdi isterseniz bu meselenin Peygamberimizle ilgili bölümünde ne gibi sorunlar olduğunu araştıralım. Şer'an, damadının Peygamber Efendimizin kızı üzerine kuma getirmesi helaldi. Bu yüzdendir ki Hz. Ali, böyle bir niyette bulunmuştu. Yine aynı sebepten dolayı Yüce Peygamber ikinci evliliğin Hz. Ali için haram olduğu şeklinde bir şey de söylemedi. Bilakis Rasûlullah'ın bizzat kendisi helali haram kılmadığını buyurdu. Ancak bu noktada Rasûlullah'ın tek olan kişiliğinde iki ayrı özelliği toplanmıştı. Bu özelliklerden birisi, Peygamber Efendimizin insan olmasıydı. Bu yüzden doğal olarak O'nun kızının evine kuma gelmesinden dolayı ortaya çıkacak incinmenin Peygamberin durumunu etkilememesi mümkün değildi. İkinci bir özellik olarak, o (a.s), Allah'ın Rasûlü, yani; elçisi idi ve bu rasul olma özelliği yüzünden şöyle bir makama sahipti: Eğer onunla (a.s) herhangi bir kimsenin ilişkisi bozuk olursa veya herhangi bir kimse Nebi'nin incinmesine sebep olursa, onun din ve imanında hayır kalmazdı. Bu yüzden Rasûlullah hem Hz. Ali ve hem de Hişam b. Muğire oğullarını bu işten uzak tutmak istedi. Çünkü her ne kadar bu helal olsa da, bu işin yapılması sebebiyle Hz. Ali'nin ve onun diğer eş ve yakınlarının iman ve akıbetlerini tehlikeye atma durumu vardı.

Peygamber Efendimizin hutbesinde irad buyurduğu bir başka husus ise şuydu: Hişam b. Muğire oğulları geçmişte İslâm'ın ve Rasûlullah'ın (a.s) en şedid düşmanları olmuşlar ve Mekke'nin fethinden sonra yeni yeni müslüman olmaya başlamışlardı. Hz. Ali'nin evlenmek istediği kızın babası Ebu Cehil'in Peygamberimize düşmanlıkta tüm kafirlerden ileri gittiği herkesçe biliniyordu. Onun Bedir gazvesinde müslümanlar eliyle öldürüldüğü ve ailesinin yıllar yılı onun intikamını alma duygusuyla yaşadıkları da bir gerçektir. Şu durumda bu insanlar İslâm'a girmişlerdi, ama onların İslâm'ının, gerçekten İslâm'a inanarak, ihlas ve samimiyetle kalblerinin tam manâsıyla İslâm'a dönmesinin bir semeresi mi, yoksa sadece yenilginin bir neticesi mi olduğunun tahkik edilmesi gerekirdi. Böyle bir durumda bu hanedandan bir kızın -o da Ebu Cehil'in kızı- Rasûlullah'ın (s.a) kızının bulunduğu eve kuma olarak girmesi büyük fitnelere sebep olabilirdi. Bu insanların İslâm'a kalbi ısındırılabilirdi ve nitekim ısındırılmıştı da. Ama onların İslâm'la olan ilişkileri tam manâsıyla ortaya çıkmadıkça, onlardan birinin risalet ailesine sokulması ve Peygamber Efendimizin sevgili kızları Fâtıma'nın karşısına dikilmesi hiç de uygun değildi ve tehlike doluydu. Bu yüzden Rasûlullah böyle bir bağ kurulmasını istemedi ve açıkça Allah'ın Rasûlü'nün kızıyla Allah'ın düşmanının kızının bir evde toplanamayacağını ilan etti. Yine Peygamber Efendimiz böyle bir şey olursa Fâtıma'nın fitneye düşmesinden endişe ettiğini de izhar buyurdu. Evlenme meselesinde bir kişiye (haddi zatında helal olsa bile), tüm ümmeti için fitne ve şer oluşturacak bir şekilde özgürlük verilemeyeceği açıktır.

Burada şüphesiz şöyle bir itiraz yapılabilir: Ebu Süfyan'ın ailesi İslâm'a karşı besledikleri kin ve düşmanlık yönünden, Ebu Cehil'in ailesinden aşağı kalmıyordu. O halde, eğer Ebu Cehil'in ailesinden Peygamber ailesine bir kız gelmesi fitneye

sebepler oluyorsa, Ebu Süfyan'ın kızının (Hz. Ümmü Habibe) bizzat Peygamberimizin pak zevcelerinin arasına karışması neden bir tehlike oluşturmuyor? Bu iki durum arasındaki fark göz önüne alınırsa, itiraz kendi kendine son bulur. İşin hakikati şudur: Ebu Cehil'in kızı ile mü'minlerin annesi Ümmü Habibe arasında daha baştan mukayese yapmak doğru değildir. Ebu Cehil'in kızı, amcası ve kardeşleri, hepsi Mekke'nin fethinden sonra iman etmişlerdi. Onların imanlarının ne dereceye kadar ihlas ve samimiyete dayandığının ve ne dereceye kadar yenilmişliğin ezikliğinin bunda rolü olduğunun ölçülebilmesi için imtihandan geçmeleri gerekiyordu. Bunun aksine Hz. Ümmü Habibe bu en büyük imtihandan geçerek, büyük sahabelerde bile az rastlanan bir türden fedakarlıkla ihlas ve samimiyetinin mükemmelliğini, imanının sadakatini kesin bir şekilde ispatlamıştı. O, din uğruna emsaline zor rastlanır fedakarlıklara katlanmıştı. Biraz düşününüz şimdi: Hz. Ümmü Habibe, Ebu Süfyan'ın kızı, Hint binti Hüseyin'in (ciğer yiyen Hind ismiyle meşhur) ciğerparesi idi. Halası Kuran-ı Kerim'de 'odun hamalı' diye nitelendirilerek aşağılanmış, anne tarafından dedesi olan Utbe b. Rebia, Rasûlullah'ın (a.s) en katı düşmanlarından idi. Böyle bir aileden ve bu tür bir çevreden olduğu halde o, Hz. Ömer ve Hz. Hamza'dan önce iman etmiş, kocasını müslüman yapmış, aile efradının zulüm ve baskılarından yılarak Habeşistan'a hicret edenlerle birlikte muhacir olmuştu. Kocasının dinini terkedip Habeşistan'da hristiyan olması onu yıldırma ve dini hatırına onu da terketmişti. Küçük bir kızla gurbet ellerde yalnız başına kalmış olması onun iman azmine zerre miktarı zarar verememişti. Birkaç sene bu şekilde geçtiği halde, gurbet ellerde yalnız ve desteksiz bir kadın her türlü çileyi çekerek kendisinde dinin istediği ölçüde ihlas, şahsiyet ve tavrın mevcut olduğunu ispatlamıştı. İşte o zaman Peygamberimizin dikkatini çekmiş ve Rasûlullah ona daha Habeşistan'da iken nikâh mesajını yollamıştı. Hz. Ümmü Habibe Hayber gazvesinden sonra Habeşistan'dan dönmüş ve Yüce Peygamber'in ev halkına katılmıştı. Bundan kısa bir müddet sonra Kureys Hudeybiye barışını ihlale başlamış ve Peygamber Efendimizin Mekke'yi fethetmesi gibi bir fikri olduğunu zannederek tedirginliğe düşmüştü. Bu durumda Ebu Süfyan barış görüşmeleri için Medine'ye gelmiş ve kızı vasıtasıyla sulh şartlarını belirlemede kolaylık bulurum umuduyla onun evine gitmişti. Senelerin ayrılığından sonra baba-kız ile ilk defa görüşme fırsatı bulmuş; ancak Ebu Süfyan Rasûlullah'ın (s.a) minderine oturmaya niyetlenince fevren minderi kaldırmış ve 'Rasûlullah'ın minderine bir İslâm düşmanı oturamaz' diyerek babasını ikaz etmişti. Böyle bir kadının Rasûlullah'ın ev halkına katılması demek, gerçek yerini bulması demekti. Bunun herhangi bir fitneye sebep olması için en uzak bir imkândan geçtik, vehme bile yer yoktu. Kendisi ve ailesini ancak fethin İslâm'a sokabildiği ve İslâm'a girişinin üzerinden daha henüz bir iki ay geçmiş olan bir kızın Rasûlullah'ın ailesine katılması, tabii ki fitne imkânlarını da beraberinde taşıyordu. Böyle bir kız hakkında şöyle bir soru akıllara gelebilirdi: İslâm'a ve Peygambere (s.a) olan düşmanlığın etkileri bu kızın ve ailesinin kalblerinden tam manâsıyla temizlenmiş miydi, yoksa

temizlenmemiş miydi? Henüz belli değildi”. (Mevdudî, *Meseleler ve Çözümleri*, III, 261-264)

Mevdudî, kendisine sorulan iki soruya isabetli cevaplar vermiştir. Acaba kendisine “Mekke’nin fethinden hemen sonra Müslüman olsa bile bir mü’min kadına ‘Allah’ın düşmanının kızı!’ denmesini nasıl değerlendiriyorsunuz” diye sorulsaydı, ne cevap verirdi? Bunun cevabından mahrumuz, ancak yukarıdaki ifadelerinden ne cevap verebileceğini tahmin edebiliriz. Buna göre Ebu Cehil’in kızı Mekke’nin fethinden sonra Müslüman olmuştur. Yani çok da isteyerek, gönüllü Müslüman olmamıştır. Evlilik olayı da o Müslüman olduktan birkaç ay sonra meydana gelmiştir. Bu durumda belki onun kalbinde halâ Hz. Peygamber’e ve onun pak hene-i saadetlerine karşı bir düşmanlık, halâ bir benimseyememe hali bulunabilir. Dolayısıyla o Allah’ın düşmanının kızıdır ve bu düşmanlık hali Allah Resulu’nun muttali olmasıyla devam ediyor demektir. Bu cevap belki bu evliliğe engel olmanın sebebini açıklayabilir. Ama ona o şekilde hitap etmenin gerekçesi olabilir mi?

E. Değerlendirme ve Sonuç

1. Hadisler sahih, sened itibariyle bir problem yoktur. Ama şu kaide her zaman geçerlidir: Bir hadisin senedinin sahih olması, metninin de sahih olduğu anlamına gelmez. İlet meselesi burada devreye girmektedir.

2. Ebu Cehil’in kızının adı kaynaklarda Cüveyriye veya Cemile olarak geçiyor. Müslüman olduğu ifade ediliyor. Ebu Cehil Bedir’de öldürülüyor. Yani kızın babası hayatta değil. Aradan 4-5 sene geçiyor. Bu arada bu kızın babası gibi olduğunu, düşmanlıkta ona benzediğini gösteren işaretlere rastlanmıyor. Bu nokta da önemlidir. Eğer mesela Hint gibi bilinen bir tavrı varsa olay muhtemelen açıklığa kavuşurdu. Hem niçin düşmanlık yapsın? O dönemde Müslüman olmak, hele Ebu Cehil gibi birinin kızıyken müslüman olmak ve Müslüman kalmak kolay bir iş mi? Tabii bunları mecburen Müslüman olmadığı inancına binaen söylüyoruz.

3. Misver, Hz. Peygamber vefat ettiğinde sekiz yaşındaydı. Bu olay ise Mekke’nin fethinden sonra vuku bulmuştu. Yani anlaşılan Misver bu olaya altı yaşlarında şahid olmuştu. Yıllar sonra Ali b. Hüseyin’le karşılaşınca ona bu olayı aktarıyordu. Bunu tam olarak zabtettiği söylenebilir mi?

4. Rivayetlerde ortak olan husus Hz. Peygamber’in bu evliliğe engel olmasıdır. Engel olurken de “ben bu işe izin vermem” diyerek ve bunu üç kere tekrarlayarak kararlılığını ortaya koymuştur. Bu tutum ravilerin -sahabi de olsa- olayı yorumlayarak biraz da mübalağa yaparak naklettikleri anlamına gelmez mi? Bunu elbette kasıtlı yaptıklarını söyleyemeyiz, ancak manayla rivayet bir gerçek olduğuna göre böyle

bir şey olamaz mı? Yani Peygamberimiz “Fatıma benden bir parçadır, onu üzen beni üzmüştür. Ben bu evliliğe asla razı değilim, değilim, değilim. Ali evlenmek istiyorsa ancak kızımı boşamak suretiyle bunu gerçekleştirebilir” buyurmuş, raviler bu uyarıları bir anlamda yorumlayarak “benim kızımın Allah’ın düşmanının kızı nasıl bir arada olabilir!” şeklinde manayla rivayet etmişlerdir.

5. Nitekim rivayetlere baktığımızda İbn Ebi Müleyke’nin Misver ve Abdullah’tan yaptığı nakillerde “Allah’ın düşmanının kızı” ifadesi yoktur. Hâkim’in Süveyd’den naklettiği rivayette de bu ifade bulunmuyor. Bana göre bu durum yukarıda düşündüğüm şeyi te’yid ediyor. Biliyorum, bu tercih geleneksel anlayışın aksinedir. Ancak ben “Allah’ın düşmanının kızı” ifadesini problemlili görüyorum ve Hz. Peygamber’in siretinde böyle bir yaklaşımın olamayacağını düşünüyorum.

6. Hâkim’in naklettiği rivayet tam da benim olayı düşündüğüm gibidir. Zira konu ailevi bir meseleyi ilgilendiriyor. Hz. Ali Peygamberimizle istişare eder veya Peygamberimiz onu çağırır, durumu ona sorar. Hz. Ali’nin de bu durumda yapacağı şey bellidir. Bu rivayette olay kamuya mal olmamış, Peygamberimiz hutbe irad etme gereği duymamış, mesele aile içinde çözüme kavuşturulmuştur. Bununla birlikte olayın kamuya mal olabileceği de düşünülebilir. Çünkü mesele dedikoduya elverişli bir meseledir. Bunların önüne set çekmek için Peygamberimizin hutbe irad etmesi de mümkündür.

7. Bazı şârihlerin “Allah’ın düşmanının kızı” ifadesini yorumlamaları ikna edici değildir. Babası sebebiyle bir insanla evlenilmeyebilir, bırakınız Allah’ın düşmanını, Müslüman dahi olsa babasından dolayı şu veya bu sebeple bir kızla evlenilmeyebilir. Bunlar sosyolojik hadiselerdir. Bu mümkün. Ancak babası sebebiyle neden bir kız onun utancını taşısın? Babasının vebalini neden o çöksün? Hem de kamuya deşifre edilmek gibi bir metotla. Bu ifadenin geçtiği rivayeti şu olayla bir kıyas edelim. Hangisi Hz. Peygamber’in siretine uyuyor acaba?

“Resûlulah’ın en azılı düşmanı olan Ebû Cehil’in oğlu İkrime, Mekke’nin fethi sırasında korkusundan Yemen’e kaçmıştı. Bu arada müslüman olan hanımı, kocasını müslümanlığa kabul etmesini Hz. Peygamber’den rica etti. Sonra Yemen’e giderek kocasını bulup getirdi. İkrime müslüman oldu. Hanımı İkrime’yi huzura getirirken Hz. Peygamber, ‘Hoş geldin süvari yolcu!’ diyerek onu güler yüzle karşıladı. Bu arada ashabına da şu talimatı verdi: ‘İkrime aranızda katılıyor. Sakın ola ki, onun yanında babası Ebû Cehil hakkında kötü söz söylemeyiniz, sövüp saymayasınız. Çünkü ölene yapılan hakaret, hayatta kalana acı verir’. (İbn Abdilberr, *el-İstiâb fi ma’rifeti’i-ashab -el-İsâbe* kenarında- III, 148; IV, 443) Hz. Peygamber aynı Ebu Cehil’in oğluna iltifatta bulunuyor. Kızına iltifat beklenmeyebilir elbette ancak onu incitebilecek bir söz Hz. Peygamber’in fem-i mübareklerinden sadır olabilir mi? Bir insanı İslam’a

kazandırırken ona yumuşak davranılıyor, onun İslam'ı benimsemesi kolaylaştırılıyor. Bu insan Müslüman ise şayet -kötülüğü, eza ve cefası ortaya çıkmadığı sürece- aynı muameleyi hak etmiyor mu?

8. Bunun bir vakıa tespiti olduğu söylenebilir mi? Ebu Cehil Allah'ın düşmanı değil midir? Kızı Allah'ın düşmanının kızı değil midir? O dönemde ailelerin çocukları, babalarına "Allah'ın düşmanı" dendiğinde bir alınganlık göstermiyorlardı ki! Bütün bu söylenenler bir vakıa tespiti olsaydı, doğru olurdu. Mesela bağlam şöyle olsaydı: "Ey Allah'ın düşmanının kızı, sen ki, bana iman ettin, cennette sana iki köşk vardır." Burada olumlu bir yargı var. Allah'ın düşmanının kızı, denmesi normaldir. Ama rivayetdeki bağlam ise olumsuz bir yargı ihtiva etmektedir. Hz. Peygamber evliliğe engel olmak düşüncesiyle bu ifadeyi söylüyor ki, bu, kişi hakkında olumsuz bir yargıda bulunmaktır. Bu olumsuz yargıyla bir anlamda kadının geçmiş yüzüne vurulmaktadır. Yine o dönemde Ebu Cehil'e Allah'ın düşmanı denmesi bir vakıadır. Ve öyledir de. Ama rivayette onun üzerinden Müslüman kadına hitap edilmektedir. Son olarak o dönemde Müslüman evlatlar babalarına Allah'ın düşmanı denmesinden alınganlık göstermiyorlardı. Bilakis Allah için bundan hoşnut oluyorlar ve imanları da artıyordu. Böyle olmasaydı, savaşta, her yerde karşı karşıya gelmezlerdi. Ancak rivayette mesele bir evladın müşrik babasını Allah'ın düşmanı sayıp saymayacağı değildir. Mesele müşrik olan baba üzerinden Müslüman kızının rencide edilip edilmeyeceğidir.

9. En isabetli yorumu Mevdudî yapmıştır. Özellikle Ebu Cehil'in kızının Mekke'nin fethiyle birlikte Müslüman olmasına dikkat çekerek bu yorumu dile getirmiştir. Ebu Cehil'in kızının ne zaman Müslüman olduğu gerçekten tahkike muhtaç olsa bile böyle olduğunu kabul edersek bu durum sanki meseleyi izah eder gibidir. Böyle birine, yani tam olarak kalbini İslam'a ve Hz. Peygamber'e açıp açmadığı bilinmeyen birine bu şekilde hitap etmekte bir sakınca yok gibidir. Ancak insanın aklına yine de bunun başka bir yolunun olup olmadığı sorusu takılmaktadır. Hz. Peygamber onca kişiyi kazanmaya çalışırken, bu kadını mı kazanmak istemez? Müellefe-i kulub kadar da mı değeri yoktur? Müslüman olmanın, kişinin geçmişini sildiği bir vakıa değil midir?

10. Sonuç olarak denilebilir ki; tarihi bir vak'a olarak Hz. Ali bir evlilik olayı ile karşı karşıya kalmış, bu durum Hz. Fatıma'nın çok ağırına gitmiştir. Hz. Peygamber onun üzülmelerini ve dini konusunda bir fitneye maruz kalmasını istemediği için bu evliliğe "asla izin vermem!" diyerek engel olmuştur. Bu ifadesini üç kere tekrarlayarak kararlılığını da ortaya koymuştur. Bunu anlamak gayet doğaldır, ancak sonrası muhtemelen Hz. Peygamber'e ait değildir.

Her şeyin en doğrusunu Allah bilir.